

15. De vijand luistert mee (fragment)

.....In 1944 hadden de Duitsers dringend behoefte aan nog meer dwangarbeiders in de fabrieken om hun oorlogsindustrie draaiende te houden. Alle Duitse mannen vochten immers aan het front om tegenstand te bieden aan de oprukkende geallieerden. Er werd daarom besloten om op 11 november een razzia te houden onder de mannelijke bevolking, tussen achttien en vijfendertig jaar, in Rotterdam en Schiedam. De Duitsers gingen daarbij rigoureuus te werk: de Maastunnel werd afgesloten, het telefoonverkeer lam gelegd, alle bruggen geopend en toegangswegen hermetisch afgesloten, zodat niemand kon ontsnappen aan de fanatieke soldaten. In totaal werden 50.000 mannen, in onder andere het Feijenoord stadion, bijeengegreden. Degene die onderweg probeerde te vluchten werd zonder pardon neergeschoten. De meesten werden per rijnaak via Amsterdam over het IJsselmeer naar Kampen vervoerd om van daaruit verder per trein naar een bestemming in Duitsland te reizen. De tocht met de Rijnaak was een ware lijdensweg. Het ruim was met te veel mannen volgepropt en hermetisch afgesloten, zodat de aanvoer van frisse lucht ontbrak. Door de beperkte bewegingsruimte en de enorme herrie, verloren sommigen hun zelfbeheersing en moest menige vechtpartij worden gesust. De stank werd ondraaglijk, omdat er in het ruim, normaal bestemd voor vervoer van goederen, geen sanitaire voorzieningen aanwezig waren. In open water op het IJsselmeer werden er wat luiken opengezet en kon eindelijk de frisse lucht naar binnen stromen.

In Kampen deed de Generaal J.B. Heutszkazerne dienst als bewarings- en verblijfskamp voor de nacht en kreeg men voor het eerst sinds het vertrek wat brood en kaas. De volgende dag werd iedereen hardhandig in een gereedstaande trein gepropt en vertrokken de dwangarbeiders richting een onbekende bestemming in Duitsland. Het was de Duitsers menens, want ze verkeerden in de nadagen van de oorlog behoorlijk in de problemen en ze probeerden zich, onder bewind van Hitler, die steeds meer wanhopige acties liet uitvoeren, met alle middelen staande te houden. Er werden onderweg dan ook vele executies uitgevoerd als represaille voor de ontsnappingen. Intussen zagen de gerekruteerde mannen vanuit de trein een gebombardeerd Duitsland, dat op z'n laatste benen liep. De 50.000 Rotterdammers hadden gedacht dat ze het wel hadden gehad na het bombardement in 1940, en de vele verhalen over dwangarbeiders die door de Arbeitseinsatz in Duitsland moesten werken. Nu waren ze zelf aan de beurt om kennis te maken met het autoritaire gedrag van de bezetter. De Duitsers bleven zich verheven voelen boven de vele buitenlandse werknemers die ze onder dwang hadden opgehaald uit omliggende landen. De SS bleef stug volhouden dat ze superieur waren en benadrukten dat door op vele muren de slogan 'Ein volk, ein Reich, ein Führer', te kalken.....